

A Kolping-iskola mozgalom

Kolping munkássága

Adolph Kolping a Köln melletti Kerpenben született 1813. december 8-án. Apja egyszerű pásztoember volt, szegényes körülmények között nőtt fel. Az elemi népiskola elvégzése után a cipésmesterséget tanulta ki, és szakmájában tíz évig dolgozott. Huszonhárom évesen döntő lépésre szánta el magát. Beiratkozott a gimnáziumba, és hihetetlen energiával a legrövidebb idő alatt el is végezte azt. 1841-től Münchenben, Bonnban, majd Kölnben teológiai tanulmányokat folytatott, 1844-ben pappá szentelték. Mint káplán először Elberfeldben működött. Itt ismerkedett meg Breuer tanítóval, és iparoslegényekből alakított egyesületével. Kolping itt ébredt rá igazi élethivatására, ezentúl ilyen fiatal emberekért kívánt dolgozni. Kölnbe való áthelyezése után, 1849-ben hét iparoslegénnyel megalakította a „Katolikus Legényegyletet”, mely fáradhatatlan tevékenységének köszönhetően 1865-ben már közel 25 000 taggal és több mint 400 egyesülettel működött Európa számos országában, és Amerikában is. Az állandó túlfészített munka felőrölte Kolping életerejét, és 52. születésnapja előtt néhány nappal, 1865. december 4-én halt meg.

Kolping célja az volt, hogy a fiatal emberek jó keresztényként, képzett mesteremberként, családapaként, polgárként egyaránt helytálljanak az életben. Az iparoslegények abban az időben nem éltek már a mesterek háztartásában, mint régen. Magukra utalva, nehéz anyagi helyzetben, jó példa, és segítség nélkül resték a helyüket. A legényegylet sokuknak kínált otthont, ahol hasonló korú és felfogású társak között bátorítást és lehetőséget kaptak arra, hogy önmagukat képezzék. Ez nemcsak szakmai képzést, önképzést is jelentett; a vallásos közösség jó alapot biztosított a családi élethez és az otthonteremtéshez is. A vidám társaság, a kulturális programok, a színjátszó körök és a dalárdák utat nyitottak számukra a műveltséghez. A legényegyletekben nem feledkeztek meg a fiatalok lelki neveléséről sem.

Kolping több kortársával ellentétben a társadalmi viszonyok jobbrafordulását nem az osztályharcos forradalmi mozgalomtól várta, hanem az egyén megváltoztatásában, „felemelésében” látta a fejlődés kulcsát. Hitt abban, hogy csak a kereszténység alapján lehet a szociális problémákon úrrá lenni.

Kolpingnak óriási személyes kisugárzása volt. A hét legény egyike így emléke-

zett vissza a kölni alakuló összejövetelre: „Nem ismertük őt, de valami rendkívüli áradt belőle. Így még senki sem szólt hozzánk. Ajkán csüngtünk, a szívrünk lángolt. Fél órát beszélt, és akár hiszik, akár nem, ott ültünk mi heten, és sírtunk, mint a kisgyerekek. Nem tudtuk tartani magunkat. Valamit érzékeltünk, de nem tudtuk, hogy mit.” Kolping egész gondolkodásával és érzelmeivel a népben gyökerezett: annak baja és öröme az ő gondolja és öröme volt, beszéde az ő beszéde. Szívvel ráértett a nép gyengeségeire, bajaira, reményeire és erősségeire. Tisztánlátása, humora, önzetlensége és szerető szíve adta személyisége kisugárzásának alapját.

Kolping tevékenységének időszerűsége

Kolping korát a társadalmi és gazdasági átalakulások korának tekinthetjük. A szociális problémákkal együtt járt a világnézeti harc kiéleződése. A kereszténység, a liberalizmus, a kialakulóban lévő szocializmus kora volt ez.

A 140 éves Kolping-mozgalom mindig alkalmazkodott az adott kor kihívásához, időszerű feladataihoz. A mozgalom irányvonalát továbbra is megszabja, hogy az

alapvető eszme az időközbeni nagy változások ellenére érvényes maradt.

Az elmúlt másfél évszázad folyamán a legszembetűnőbb változás a katolikus legényegyletek Kolping-családdá való átalakulása volt. A mozgalom ugyanis kezdetben nőtlen iparoslegényeket szervezett egyesületekbe, és aki önálló mester lett, családot alapított közülük, kikerült az aktív tagság soraiból, általában azonban pártoló tagként segítette tovább az egyesületet. Később az aktív és a pártoló tagság egyetlen, nemzedékeket átfogó egyesületet hozott létre, Kolping Család elnevezéssel. Ezzel nemcsak a fiatalabbak és az idősebbek, hanem a lányok, asszonyok előtt is megnyílt a tagság lehetősége. A gazdasági és társadalmi viszonyok átalakulásával egyre több nő tanult, illetve helyezkedett el a munka világában, és ezzel párhuzamosan elmosódott a fizikai és szellemi munka közötti különbség is.

A kizárólag iparoslegényekből álló egyesületek a legkülönbözőbb foglalkozású fiatalok és felnőttek közösségeivé alakultak át, természetesen azzal a változatlan céllal, hogy az egyes emberek nevelésével, „alakításával” segítsenek a társadalmi viszonyok megváltoztatásában.

Ma is az egyes embereket kell hozzásegíteni egyéniségük kibontakoztatásához, lehetőségeik felismeréséhez, társadalmi felelősségük vállalásához. Segítséget kell nyújtani a mai áttekinthetetlen viszonyok közötti tájékozódáshoz, a kínálkozó lehetőségek felismeréséhez. Határozott keresztény alapállást kell elfoglalni, és e szerint hatást gyakorolni a társadalmi átalakulásra.

A katolikus legényegyletek Magyarországon a szabadságharc és a kiegyezés utáni időszakról kezdve nagyon sokat tettek az Európához való felzárkózásért. Régebben döntő feladat volt a „tisztos ipar”, a megbízható iparosemberek nevelése, összefogása. Ma is meggyőződéses keresztényekre, stabil családokra, megbízható szakemberekre és felelős állampolgárookra van szüksége az országnak. A Kolping-közösség aktivitásra serkenti az egyént, de segíti is feladatai megoldásában, törődik az egyén gondoljaival, bajaival, de ezenkívül az öröm és a közös ünneplés tere is.

Alapvető célok és tevékenységek

A célok Kolping óta változatlanul:

- legyen szilárd vallásos meggyőződésed;
- légy odaadó hivatásodban és kiváló szakmádban;
- légy jó családapa, családjának, ill. családjának;
- légy támasza és hordozója a társadalmi életnek.

A Kolping Család művelődési és cselekvő közösség, ennek megfelelően összejövetelein, rendezvényein ilyen irányokban tevékenykedik, illetve tagjaik ennek szellemében teszik dolgukat:

- a *Biblia* olvasásával, feldolgozásával, a keresztény társadalmi tanítás tanulmányozásával, zarándoklatokon, liturgikus rendezvényeken való részvétellel, az egyházközönségi, munkahelyi evangelizációval igyekeznek a keresztény életstílust megvalósítani;

- a hivatásra való felkészüléssel, szakmai továbbképzések folytatásával, a munkahelyeken felelős irányító szerepet vállalva, a munkát elsősorban szolgálatnak, és nem pénzkeresetnek felfogva, a kötelességteljesítésben, erkölcsi és etikai tisztaságban példát mutatva igyekeznek szakmai és hivatásbeli kötelességének eleget tenni;

- az ifjúságot a közösségi rendezvényekkel, az oktatással, a személyes példa alapján történő felkészítéssel segíti, igyekeznek a meglévő családokat erősíteni, a gondokkal küszködőket segíteni;

- a közösségi élet gyakorló terepet szolgáltat az önszervező tevékenységhez, nyitottá tesz a helyi és országos társadalmi felelősség vállalására.

A Kolping családok életéhez mindig hozzátartozott a vidám társas együttlét is. „Az ember nem lehet meg vidámság nélkül” – mondta Kolping, s ez érvényesül a különböző rendezvényeken is.

A rendszerváltás utáni Magyarország

A kommunista rendszer összeomlásával súlyos gazdasági problémák jelentkeztek, óriási államadósság halmozódott fel, a

gazdaság szerkezete és színvonalá alkalmatlan a nemzetközi versenyben való helytállásra. A piacgazdaságra való átállás sok nehézséggel jár együtt, legsúlyosabb gond a munkanélküliség.

A kevés újgazdag mellett a társadalom széles rétegei szegényednek el, süllyednek szociális bizonytalanságba.

A lelki nyomor még súlyosabb. A pártállam kollektív felelőtlenségre szoktatta az embereket, a diktatúra elidegenítette őket egymástól, az ateista iskolamonopólium a kereszténység és az egyház iránti előítéletekre nevelt.

Válasz az időszerű kihívásra

A fentiekből megállapítható, hogy a társadalom megújítása szükségzerű. Az embereknek egyenként kell felelősséget vállalniuk, a „döntési fórum” ebben a saját lelkiismeret. A keresztény ember lelkiismerete az Istenhez kapcsolódó létfelfogásból ered. A felebaráti szeretet parancsa felelős és lelkiismeretes cselekvést követel meg. Felelősség terhel minket az élet minden területén, a családban, a hivatásban, az egyházban és a társadalomban egyaránt. A demokráciát is gyakorolni kell, amihez az emberközelség és a helyi kötődés elengedhetetlen. Ennek érdekében a demokrácia begyakorlását, a pluralizmus elfogadását segítő egyesületekre, demokratikusan szervezett közösségekre van szükség. Az egyesületi élet az egyes emberrel szemben egyrészt követelményeket támaszt, másrészt segíti őt. Az ember így kiszabadul elszigeteltségéből.

A minket körülvevő ideológiákat szinte levegőként lélegezzük magunkba, értékelésükre felkészületlenek vagyunk. Az egyház szociális tanítása olyan gondolatrendszert kínál, mellyel felvértezve „éberek maradhatunk”. Időszerű ezért a művelődési programok keretében a katolikus szociális tanítással foglalkozni.

A szociális tanítás a gyakorlati életben gyökerezik. A maradandó tételeket tovább kell fejleszteni, az adott helyzetre kell alkalmazni. A kelet-európai problémákra például nincsenek kész útmutatások! A ke-

resztény társadalmi tanítás olyan nyitott műhelynek tekinthető, melyben papok irányítása mellett laikusok munkálkodnak világnézetük kialakításán, és vetnek fel az életből merített kérdéseket.

Az egyesületek másrésztől önszervező közösségek is. A helyi egyesületeket a szövetség segíti a szubszidiaritás elve szerint. A Kolping Szövetség a helyi Kolping-családok összefogásával, gazdag nemzetközi tapasztalataira támaszkodva, kiveszi részét a nehézségek megoldásából. Szívügye az iparos középosztály talpraállítása.

Kolping-egyesületek Magyarországon

Adolph Kolping 1856. májusában Pesten is felszította a lelkesedést. Az év végére már 400 tagja lett a katolikus legényegyletnek. Az országban 1865-ig már 20 egyesület működött, és az erdélyi Kolozsvártól az amerikai Pittsburgig terjedt el a mozgalom. Az első világháborúig a Magyar Királyság területén 80 fölött volt az egyesületek száma, hozzávetőlegesen 8000 taggal.

A katolikus legényegyletek hazai történetének első szakaszában az országban nagyszerű gazdasági és társadalmi felemelkedés ment végbe, a századfordulón Magyarország tiszteletet vívott ki magának Európában. Sok külső és belső „baj” után egy békés, polgári fejlődésben sikerült az országot gazdaságilag és kulturálisan felvirágoztatni. Sok „derék polgárra” volt szükség a felemelkedéshez. Nem kevesen a katolikus legényegyletekben kaptak emberi és szakmai nevelést, képzést. A legényegyletek házaiban a vándorló magyar iparoslegény egész Európában otthonra talált, csakúgy mint külföldi társai Magyarországon.

Az első világháború után nagy megrázkódtatást okozott az ország feldarabolása, az óriási területek elcsatolása. De lassan konszolidálódtak a viszonyok, és újra sikerült Európa elismerését kivívni. A két háború közötti években a Kolping-mozgalom dinamikusan fejlődött. A csonka országban maradt 58 egyesület 1922-ben országos szövetséget alapított, kb. 6000 aktív tagot egyesítve. 1933-ban 162 helyi

egyesület létezett kb. 14 000 taggal, 1946-ban a 227 egyesülethez 20 000 fiatal iparos és szakmunkás tartozott. A legényegyletek fontos szociális és pedagógiai feladatot vállaltak: szakmai tanfolyamok, kiállítások és versenyek rendezése, előkészítés a házasságra és a családalapításra (1926 óta „napsugár lányok” névvel fiatal nők is tartoztak a Szövetségéhez), kulturális, műkedvelő rendezvények szervezése, és nem utolsósorban vallásos világnézeti nevelés folytatása. Létezett betegsegélyező és egzisztenciateremtő takarékpénztár, a legényegyleti házak tanoncotthonokként is működtek.

A második világháború utáni rendszer felforgatta és szétzúzta a Szövetséget. A legényegyletek ingatlanait államosították, vezetőit üldözték. A régi tagok ugyan még találkoztak egymással, némelyek egyéni kapcsolatokat is ápoltak a Nemzetközi Kolping Szövetséggel, az egész szervezet mégis működésképtelenné vált.

Negyven évnek kellett eltelnie a Kolping-mozgalom újbóli megjelenéséig. A kommunista diktatúra alatt az egyház befolyása erősen csökkent, de az elkötelezett keresztények kemény magja megmaradt. Közöttük többen voltak olyanok, akik hűek maradtak Kolping szellemiségéhez. Keresztény meggyőződésüknek most már nyíltan is érvényt kívántak szerezni az át-szerveződő magyar társadalomban, ami jelentősen megkönnyítette az újrakezdést.

Az új társadalmi szervezeteket engedélyező törvény 1988 végén jelent meg. Már 1989 februárjában megalakult az első Kolping Család. Amikor 1990 novemberében már hét helyi egyesület létezett, megalakult a Magyar Kolping Szövetség. Két év alatt a Szövetséghez tartozó egyesületek száma elérte az ötvenet, és minden jel arra mutat, hogy ez a dinamikus fejlődés tovább folytatódik.

Az újrakezdés eredményei

1. A társadalmi szervezet kiépülése:

- az első Kolping Család Egyesület alapítása 1989 februárjában;
- hét helyi egyesület 1990 novemberében megalakítja a Magyar Kolping Szö-

vetséget, megválasztják az országos elnökséget;

- Budapesten 1990 decemberével országos iroda kezdi meg működését;

- két év alatt (1992 novemberéig) az országban ötven Kolping család alakult meg;

- az ország négy körzetében Körzeti Kolping Szövetségek alakultak meg, a helyi egyesületek megválasztották a körzeti elnökséget, és körzeti titkárságokat hoztak létre; megalakult:

- a) a Déli körzet, pécsi titkársággal, 1991 májusában;

- b) az Északi körzet, budapesti titkársággal, 1992 áprilisában;

- c) a Keleti körzet, gyöngyösi titkársággal, 1992. májusában;

- d) a Nyugati körzet, várapotai titkársággal, 1992. szeptemberében;

- vezetőképzés folyik tanfolyamokon, elnöki konferenciák keretében, hazai és külföldi előadók bevonásával;

- az egyesületi élet és az ifjúsági munka elmélyítésére megjelent:

- a) a Kolping című egyesületi újság (két-havonta),

- b) *Festing: Az élet a hitre épül* című könyve,

- c) *Conzemius: Adolph Kolping* című könyve,

- d) a *Cselekvő hit* hittankönyv szakiskolások részére;

- a nemzetközi együttműködés érdekében hazai egyesületeink nagy része külföldi Kolping-családokkal partnerkapcsolatot alakított ki;

- nemzetközi rendezvényeken a Magyar Kolping Szövetség tagságából 1991-ben Rómában 250 résztvevő, 1992-ben Karlsruheban kb. 100 résztvevő volt jelen.

2. A szakmai képzés területén elért eredmények és a folyamatban lévő szervezéseink:

- Pécssett számítógépes alap- és továbbképzés (főleg fiatal munkanélkülieknek);

- Budapesten szakmai továbbképzés (CNC-, CAD-, számítógépes és elektronika-tanfolyamokkal), főleg munkanélkülieknek, érettségizett fiataloknak;

- Gyöngyösön textilipari (szabás-varrás) alapképzés;

– Várpalotán épületasztalos és háztartásvezetés alapképzés;

– Szekszárdon háztartásvezetés szakképzés és átképzés;

– Pécssett kereskedelmi ügyvitel és üzemgazdaság (levelező tagozat is);

– Budapesten kereskedelmi ügyvitel munkahelyszerű gyakorlattal (előkészítés alatt);

– Esztergomban hátrányos helyzetű fiatalok képzése öt szakmában előkészítő szinten, később három szakmában alapképzés (megvalósítás alatt);

– Pécssett Kolping napközi otthon általános iskolásoknak;

– Győrött és Békéscsabán „Kolpingosztályok” állami szakközépiskolákban;

– Ausztriában Kolping-szervezésben szakmunkás alapképzés kötött létszámban, általunk kiválasztott fiataloknak;

– Bajorországban Kolping-szervezésben egyedi szakmunkás továbbképzés.

3. Az eddig létrehozott egyesületi, oktatási és üdülési létesítményeink:

– Kolping-ház Pécssett, tulajdon, felújítása, berendezése;

– Kolping-ház Budapesten, tulajdon, berendezése;

– Kolping-ház Csepelen, tulajdon, ideiglenes berendezése;

– Kolping-ház Bólyon, tulajdon, berendezése;

– Kolping-iskola Szekszárdon, használati jog, felszerelve;

– Kolping napközi otthon Pécssett, tulajdon, berendezve;

– Kolping ifjúsági szálló Gyöngyösön, használati jog, berendezve;

– Kolping szakmai képző, bérlemény, felszerelve;

– Kolping számítógépes képző, bérlemény, felszerelve;

– Kolping szakmai alapképző Várpalotán, használati jog, felszerelve;

– Kolping szakmai alapképző Gyöngyösön, bérlemény, felszerelve;

– Kolping-iskola Vácot, használati jog, felújítás és felszerelés alatt;

– Kolping képző központ Esztergomban, tulajdon, felújítás és felszerelés alatt;

– Kolping tannyomda Esztergomban, felújítás és felszerelés alatt;

– Kolping-ház Miskolcon, tulajdon, építés alatt;

– Kolping üdülőház Köveskálón, bérlemény, berendezve;

– Kolping üdülőbázis Alsópáhokon, építési telek tulajdonban, előkészítés alatt.

Ifjúsági tevékenység a Kolping-mozgalmon belül

A Kolping Család Egyesületek egyik fő sajátossága, hogy több nemzedéket egyesítenek, mint ezt a család szó sugallja. Lehetőséget nyújtanak a fiatal embereknek (hivatalosan 14 éves kortól lehet valaki Kolping-tag, ami természetesen nem megegyezően értelmezett korhatár), hogy a közösség élményét még abban a korban tapasztalják meg, amikor az természetes igény. Az egymáshoz tartozás és ennek szabályai ebben a korban még játszva elsajátíthatók.

A nemzetközi gyakorlatnak megfelelően két korosztály, az ifjúsági, 14-től 18 éves korig, és a felnőtt ifjúsági korcsoport, 18-tól 30 éves korig jelenti a fiatalságot a Kolping-mozgalmon belül. A magyar Kolping-mozgalomban a fiatalok aránya a tagság összlétszámához viszonyítva kb. 30%. A 25 évnél idősebb fiatalok Magyarországon olyan egyéni terhelésnek vannak kitéve, hogy gyakorlatilag a szervezett közösségi életre nem marad idejük. Ezért nem látjuk értelmét a társaság két korcsoportra való szétválasztásának. Legalábbis egyelőre: Ifjúsági Kolpingról beszélünk. Ami abból a szempontból is előnyös, mert az érettebb fiatalok felelősséget vállalhatnak a „kisebbségért”, s így az ifjúsági korcsoport a gyakorlatban is élhet az alapszabályunk adta lehetőséggel: önállóan szervezheti saját programját. Természetesen szeretnénk, ha ez a valóságban is úgy jelenne meg, mint egy egészséges családban. A Kolping családon belül tudni kell, mi az a maximális önállóság, amely mellett az ifjúsági csoport a legjobban működik.

A korosztály életkori sajátosságai és a közösséggel szembeni elvárások azt mutatják, hogy a kiscsoportos közösségi forma (heti találkozások, maximum 20 fő, önálló program) a leghatékonyabb. Ilyen csoportok létrehozását tűztük ki célul. Nyáron a

csoportvezetésre vállalkozó fiataloknak négy tábort tartottunk, ahol a mozgalmunkról nyújtott ismereteken kívül több gyakorlati tapasztalatot igyekeztünk átadni: ebben külföldi barátaink sokat segítenek módszertani anyagokkal és személyesen is.

A Kolping-mozgalom igyekszik a kereszténységet a mindennapi élet gyakorlattá tenni. Négy sarkalatos témakört különített el már alapítónk is: család-házasság, munka-hivatás, társadalom-politika, válás. A négy témakör egyikéből kell, előzetes program alapján (a program kialakításában a csoporttagok is részt vesznek) egy témát minden csoportfoglalkozáson fel dolgozni. Természetesen a témát a keresztény ember szemszögéből közelítjük meg. Legfontosabb módszerünk az irányított kiscsoportos beszélgetés, ahol mindenki szót kap, elmondja a véleményét. A csoportvezető által alkalmazott egyszerű pedagógiai módszerek, a közösen játszott játékok is azt szolgálják, hogy a csoport minden tagja szerepet kapjon a közösségekben, fontosnak érezhesse magát. A felmerülő feladatokat így lehet megosztani a tagok között. Az ilyen közösségekben felnövő fiatalok reményeink szerint megteremtik a Kolping-mozgalom továbbterjedésének lehetőségét.

Alapításától fogva mozgalmunk feladatának tekinti a szakmunkástanuló és fiatal iparos réteg felkarolását. A jövő nyáron szeretnénk a Kolping-osztályokban tanuló szakmunkás fiataloknak nyári tábort szervezni.

Az önszegélyezés is jellemzője a Kolping családoknak. Ez alapvetően az egymásra figyelmet, a szolidaritás érzésének erősítését, valamint egymás segítségét jelenti, de a későbbiekben olyan tevékenységekhez is elvezethet, amelyek már bizonyos bevételeket is hoznak. A bevételek szigorúan közösségi célokra kerülnek fel-

használásra. Van olyan Kolping-csoport, amely már szervezett bolhapiacot, saját készítésű dísztárgyakat árusított. Szeretnénk feltámasztani a KISZ által hajdan szervezett építőtáborokat, amelyeket tartalmas művelődési programokkal egészítünk ki. Ezek a táborok szervezetünk nemzetközi jellegénél fogva nyitottá tehetőek külföldi fiatalok számára is. Nagy lehetőséget rejt magában a nemzetköziség, de annak is közösségi mozgalmunk megerősödése az alapja, hiszen azokért a fiatalokért, akiknek külföldi üdülés, szakmai gyakorlat, tanulás lehetőségét biztosítjuk, felelősséget kell vállalnunk. A Kolping-mozgalmon belül adottak a keretek a Közös Európa gondolatának valósággá váltásához, ehhez azonban először a kölcsönös megismerés szakaszán kell túljutnunk. Az egymás nem ismeréséből adódó bizalmatlanság fiatalok esetében talán gyorsabban leküzdhető, de ezt a folyamatot sem akarjuk túlzottan siettetni.

Gazdag hagyományaink ellenére egy frissen alakult mozgalom (szervezet) vagyunk. Saját arculatunk kialakításával párhuzamosan szeretnénk más ifjúsági mozgalmakkal, lelkiségekkel kapcsolatainkat kialakítani. Legfőbb célunk nekünk is Isten világának tágasságát hiteles embereken keresztül megmutatni. Szeretnénk, ha plébánia szinten szerveződő, a Kolping Családhoz tartozó ifjúsági csoportjainkban két lábbal az élet talaján álló keresztény fiatalok nőnének fel, akiknek segítséget tudunk nyújtani személyes és szakmai fejlődésükben. Így válhatnak olyan emberekké, akik jó keresztények, a családban és a munkahelyükön is példamutatóan megállják a helyüket, és a társadalom olyan tagjaivá válnak, akik felkészültek érdekeik és a keresztény értékek képviselésére.

– k –